

Karşıyaka'dan Merhabalar,

Uzun bir zaman sonra yeni *Analiz* köşe yazısı ile karşınızdayım. 2-3 gün sonra Kemer'de başlayacak olan Yaş Grupları Şampiyonası'nın arifesinde, satranç camiamızın büyük kısmını oluşturan genç satrançseverler ve ailelerinde heyecan dorukta. Sadece bu organizasyonla değil, turnuvarın ardından yine aynı ortamda oynanacak olan İş Bankası Süper Ligi ve 20 gün sonrasındaki Türkiye Birinciliği dolayısıyla satranç gündemimiz çok yoğun olacak. Şimdiden bu turnuvalarda boy gösterecek olan tüm sporculara ve satrançseverlere başarılar dilerim.

Köşemize bu defa uzun bir aradan sonra, yine bir bayan satranç oyuncusu güzel partisiyle konuk olacak...

IM Irina Krush

1999 yılı, Oropesa Del Mar'da Yaş Grupları Dünya Şampiyonası düzenleniyor... Şimdi A – Milli Takım sporcularımızdan olan, o zamanlarda 18 Yaşaltı Grubu'nda mücadele eden Umut Atakişi, zorlu bir Grunfeld mücadelesi sonrasında siyah taşlarla ünlü bayan rakibini dize getirmeyi başarmış ve pek de başarılı bir turnuva geçirmeyen Türk kafilesine moral kazandırmıştı. O partideki rakibi olan A.B.D.'nin en popüler bayan sporcularından IM Krush, dünya çapındaki ününü ise, yanılmıyorsam o dönemde oldukça meşhur olan *Zone.Com* websitesinin 2000 yılında düzenlediği Garry Kasparov – Dünya'ya karşı maçındaki rolüne borçlu. Kendisinin 10...Ve6!?! enteresan yeniliği sayesinde (kalite fedası fikriyle) satrançseverler oldukça zevkli bir mücadeleye tanıklık etmişlerdi.

İşte bu popüler sporcunun güncel bir partisi karşınızda. Oyuncular arasındaki ELO farkını dikkatinizi çekerek, bu partiyi sürekli olarak UKD, ELO kaygısı güden genç satrançseverlere adıyorum. Söz sırası hamlelerde, iyi seyirler!

IM Irina Krush (2449) – GM Vladimir Akopian (2700)
Gibtelecom Masters 2007, [E45], (Ataman, A)

1 d4 ♘f6 2 c4 e6 3 ♗c3 ♙b4 4 e3

Nimzo – Hint Savunması'na karşılık verilen sağlam devam yollarından birisi. Bu varyantta beyazlar genellikle, ♙d3 – ♗ge2 şeklinde devam ederek, f-piyonun önünü tıkamak istemezler. Böylelikle, kendisi merkezin kontrolü iddiasında bulunabileceği f3-e4 manevraları için hazırlıklı olurdu.

4...b6

Genellikle e4-karesinin kontrolünü uzaktan fil ve at ile sağlamayı hedefleyen siyahların temel yaklaşımlarından birisi olan siyahların son hamlesinin, burada en popüler seçenek olduğundan söz edemeyiz. 4...c5 5 a3 ♙xc3+ 6 bxc3 ♗c6 devamıyla Hübner Varyantı'na girilmesine günümüzde daha sık rastlanır. Bu durumda beyazlar merkezde devasa bir piyon yapısı kurmasına

karşın, siyahlar da beyazların c-dikeyindeki zayıf piyonlarından özellikle de c4-piyonuna ...♙a6-♜a5 ile baskı kurmak isterdi. Özet olarak, tarafların karşılıklı şanslarının bulunduğunu söyleyebiliriz.

5 ♞ge2

Bu ise beyazların elindeki bir diğer fikirdi. c3-karesinden yapılacak alışlar sonrasında bingeç piyonlarla kalmak istemeyen beyazların şimdiki fikri, a3 ve siyahların alışını ♞xc3 ile yanıtlamaktır. Fakat kendisinin bu amacına ancak ve ancak filin yolunu kapatarak ulaşabilmesi nedeniyle, konumun hala dengede olduğunu söylersek yanılmış olmayız.

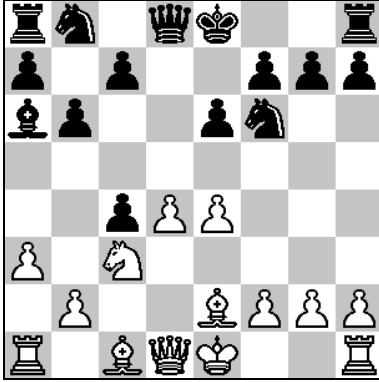
5...♙a6 6 a3 ♙xc3+

Siyahların 6...♙e7 ile filini saklı tutması da mümkündür, çünkü beyazlar da f1-filini oyuna katabilmek adına 1 tempo daha kaybetmek zorunda kalacaktı.

7 ♞xc3 d5 8 ♙e2 dxc4!?

c4-karesinden bir piyon kazanıp, bu üstünlüğün üzerine yatmak amacıyla. Ancak, merkezin tamamen beyazların kontrolüne bırakılmış olması sebebiyle, GM Akopian'ın fikri kendisi için bazı riskler taşıyordu.

9 e4 (D)

9...♞c6

d4-piyonuna baskı kurup, tempo kaybetmeden atı c4-piyonunu savunabileceği a5-karesine yönlendirerek.

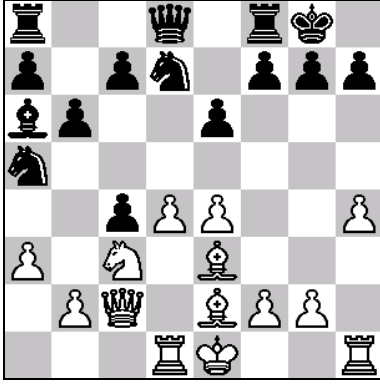
10 ♙e3 ♞a5 11 ♚c2 0-0

'Önce şahın güvenliği'. Özellikle keskin mücadelelere girişmeden önce şahın güvenliğinin sağlanması, yararlı bir uygulamadır.

12 ♜d1

Rakip vezirle aynı hatta, d-dikeyinde konumlanan beyaz kale; böylece siyahların ...c5 gibi rahatlatıcı piyon sürüşlerini güçleştirmeyi hedefliyordu. Ancak daha da önemlisi, biraz sonra daha net bir şekilde ortaya çıkacak olan kanat hücumu planına girişmeden önce, beyazların merkezi stabilize etmek istemeseydi. Kanat hücumlarına karşı verilecek merkezden karşı yanıtlar çok büyük tehlike arz ettiğinden, IM Krush çok doğru bir şekilde öncelikli olarak merkezi sabit hale getirmek istemişti.

12...♞d7 13 h4! (D)

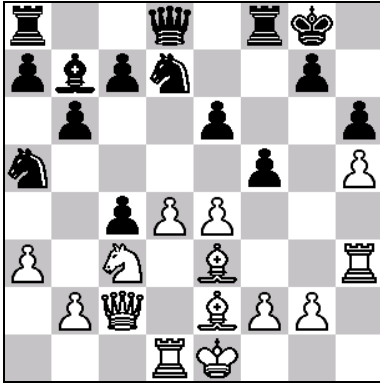

Siyah kuvvetlerin vezir kanadında, kritik bölgeden uzaktaki bölgede kalmış olduğunu farkına varan beyazlar, hiç vakit kaybetmeden şah kanadında korkusuz bir saldırı başlatıyordu. h-piyonunun kendisinin ilerlemesiyle siyah şahı güç bir durumda bırakmanın yanı sıra, bu hamleyle beyazlar tematik ♖h3 – ♗g3 manevrasını da hazırlıyordu. Beyazların ortaya koyduğu yaklaşımın benzerlerini, daha önce GM Sokolov – GM Polgar 1-0, 2003 partisinde de görmüştük. 12. hamlenin notlarında belirttiğimiz üzere, kanat hücumlarına verilecek en iyi yanıt genellikle merkezden karşı saldırıdır, ki bu düşünceler kuvvetli büyükustanın sonraki birkaç hamlesinin temel dayanağı olmaktadır.

13...♙b7 14 h5 h6 15 ♖h3!

Şahın merkezde olması nedeniyle, beyazların hücumuna vakit kaybetmeden girişmesi gerekiyordu.

15...f5 (D)

İşte 13...♙b7 hamlesinin arkasındaki fikir buydu: siyahlar sabit görünümüne sahip beyaz merkezini *Reti-vari* bir şekilde uzun çaprazdan filin baskısının piyon sürüşleriyle desteklenmesi ile yıkmak istiyordu. Ayrıca ortaya konan ...f4 fikri sayesinde, ♗g3 hamlesi de geçici olarak engellenmişti.

16 d5!?

Tematik piyon sürüşünün temel amacı, zayıflamış e6-karesine baskı uygulamak ve beyazların konumu üzerinde ciddi sıkıntılar yaratmaya başlayan b7-filini tekrar oyun dışında bırakmaktır. Ancak şahının merkezde kalması sebebiyle durumun o kadar da basit olmadığını düşünüyorum. IM Krush'ın tüm partiyi yukarıda bahsettiğimiz benzer mücadeledeki beyaz taşlarla oynayan GM Sokolov gibi oynaması da hayli enteresandır. Bu nedenle klasik partilerin yanı sıra güncel partilerin analizi çok önemlidir, öyle değil mi? Ortaya konmuş yeni fikirler, bizler için çoğu zaman esin kaynağı olabilir.

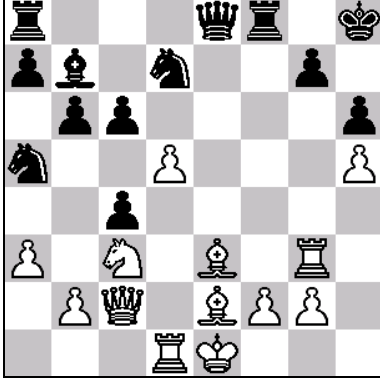
16...f4 17 ♙xf4 exd5

Tabii ki 17...♗xf4 hamlesi, taşı geri kazanan 18 dxe6! hamlesiyle yanıtlanırdı.

18 ♖e3 c6?!

Ancak son hamle, sürekli olarak aktif bir yaklaşım sergilemesi gereken siyahlar için pasif bir hamle oldu. Filin daha etkili bir şekilde kullanılabileceği 18...dxe4 19 ♘xe4 ♙e7 20 ♗xc4+ ♘xc4 21 ♙xc4+ ♗f7 devamyolu biraz daha iyiydi, ancak GM Akopian muhtemelen piyon fazlalığından hemen vazgeçmek istemedi.

19 exd5 ♙e8 20 ♖g3 ♔h8 (D)

Siyahlar e-f dikeylerini açmaya başarmış olmasına karşın, hafif taşları olan at – fil ikilisinin hala oyun dışında kalmış olması, ibreyi beyazların lehine çevirmekteydi. Sıkça rastladığımız teorik mücadelelerin aksine, tarafların kendi yaratıcılıkları ile baş başa kaldıkları bu tip konumlarda küçük hatalara çok sık rastlanır. Ancak IM Krush, sözlerimin aksine harika bir hamle daha ortaya koyuyordu.

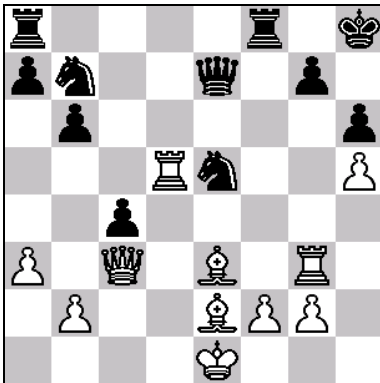
21 ♘e4!

Etkili fedayla beyazlar, c3-hanesini daha etkin bir şekilde kullanılabilmesi adına vezire bırakıyor, ki böylelikle a1-h8 çaprazına (özellikle de g7-hanesine) uygulanan baskı arttırılabilecektir. Aynı zamanda e4-karesindeki at da d6-hanesini kontrol edecek. Şimdiki konumda beyazların üstünlüğünün nedeni ise, tamamen hafif taşlarının daha etkin konumlarından kaynaklanmaktaydı.

21...cxd5 22 ♙c3

Az önce söz edilen planın devamı.

22...♘e5 23 ♘d6 ♙e7 24 ♘xb7 ♘xb7 25 ♖xd5 (D)

Birkaç ince fikir sayesinde beyazlar kazanca yakın bir konum elde ettiler. Ancak, özellikle de tecrübeli bir rakibe karşı, kazanç konumların kazanılması çok güçtür öyle değil mi? Satranç oynamanın en güç tarafı da bu olmalı: yapacağımız en ufak bir hata, bir çuval inciri berbat edebilir.

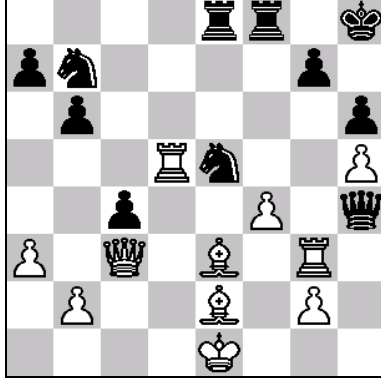
25...♗ae8

Siyahlar da çalışmayan taşlarını oyuna katarak doğru bir yaklaşım sergiliyordu.

26 f4?!

g7-hanesinin zayıflığından hemen faydalanmak adına, ancak şahın zayıflığı karşısında siyahların etkili karşı oyun şansları bulunuyordu.

26...♙h4! (D)

Aktif g3-kalesini pasifize ederek. Bir anda tahtadaki tablo yeniden değişmektedir.

27 ♖f2 ♜f5 28 b4

Anlaması ilk bakışta oldukça güç olan bu hamlenin temel fikri, siyahların d3-karesi üzerindeki kontrolünün yok edilmesi (geçerken alma sonrasında) ve b7-atının oyundışında bırakılmasıdır. Ancak şu bir gerçek ki, siyahlar zayıf şah karşısındaki baskısıyla mücadelede yeterli karşı oyun şansları elde ettiler.

28...cxb3

Bu alışın uygulanmaması, b7-atını *sonsuz dek* mücadele dışında bırakabilirdi.

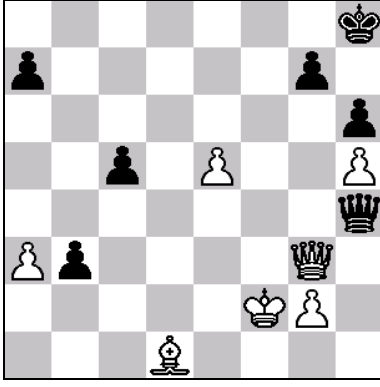
29 ♗f3

Aşağı yukarı zorunlu, g7-karesine baskı uygulama fikri yenilenmek isteniyorsa, f-dikeyindeki açmazın ortadan kaldırılması zorunludur.

29...♞c5?

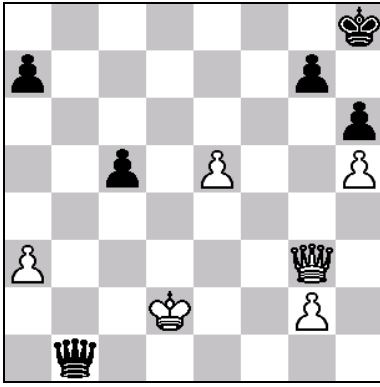
Dorfman'ın oyunortası teorisine göre hatalar en sık mücadelenin kritik anlarında yapılırdı. Bu konumda incelediğimiz partinin kritik anıydı. Siyahların kesinlikle, b7-atını iyileştirme hususunda aceleci davranmaması ve 29...♞g4+ hamlesini ortaya koymasına gerekiyordu. Ancak çok karmaşık varyantta tarafları anlayışla karşılamak gerekir. Yine de siyahlara avantajlı devam yolundan söz etmeliyiz: 29...♞g4+ 30 ♙xg4 ♜xd5 31 ♙e6! ♜g5! 32 fxg5 ♞e6 (Teşekkürler Fritz 9 ☺). e4 – f5 karelerinin her ikisinin birden savunulması mümkün olmadığından siyahlar bu durumda avantajlı olurdu.

30 ♙xc5 bxc5 31 ♜xe5 ♜exe5 32 fxe5 ♜g5 33 ♙d1 ♜xg3 34 ♙xg3 (D)

Karmaşıklıklar ortadan kalktı ve beyazlar bir alet fazla. Ancak özellikle de hayli ilerlemiş b3-geçer piyonunun varlığı konumu dengede tutmaktadır.

34... ♖d4+ 35 ♙e1 ♜e4+ 36 ♙d2 b2 37 ♘c2 b1=♜ 38 ♘xb1 ♜xb1 (D)

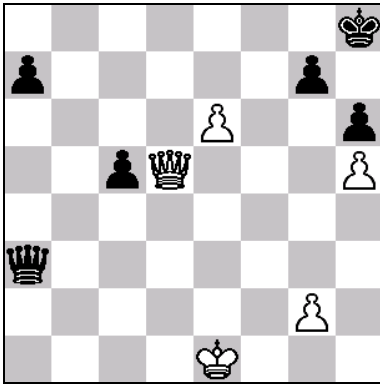

Tüm yaşananlar sonrası herşeyin tekrar normale dönmesi inanılmaz, değil mi? Hayatın benzerliklerinin tahtada yaşanması sebebiyle, satrancı yaşamın bir aynası olarak nitelendiriyorum. Şimdi beyazlar e-geçeri sayesinde partiyi kazanabilecekler mi, onu göreceğiz.

39 ♜f4 ♜a2+ 40 ♙e1 ♙g8 41 ♜e4 ♜xa3 42 ♜d5+ ♙h8?!

Siyahlar muhtemelen devamlı kişilerle karşılaşmak istemedi, fakat bu yaklaşım şahın geçer piyondan çok uzakta kalmasına neden oluyordu.

43 e6! (D)

Geçer piyonlar sürülmelidir! Ağır taş finallerinde sonuca, materyalden çok, piyonların ilerlemiş olup olmadıkları ve şahlarının konumu etki eder. Şimdi beyazların yapması gereken, rakip kişilerden kurtulabileceği bir noktaya şahını taşımasıdır, ki daha sonra ilerlemiş geçer piyonu kendisine tam puanı kazandırabilsin.

43...♖e3+ 44 ♔d1 c4 45 ♗d8+ ♕h7 46 e7 ♗g1+ 47 ♔c2 ♗xg2+ 48 ♔c3 ♗f3+ 49 ♔b4!

Siyah piyonların varlığı, beyaz şahın daha rahat saklanmasını sağlıyordu. IM Krush bu tip hamlelerle vezir finallerinin inceliklerini çok iyi bildiğini gösterdi. Kim bilir, belki de bu tecrübesini, benzer bir finalin yaşadığı Kasparov – Dünya 1-0, 2000 partisinden kazanmıştı.

49...a5+

Israrlı bir şekilde konumu açmaya çabalayarak.

50 ♔c5!

Aynı ısrarlı tutumu, konunun kapalı tutulması yönünde kullanarak.

50...♗xh5+ 51 ♔c6 ♗g6+ 52 ♔c7 ♗g3+ 53 ♔c8

En sonunda siyahların kişileri bittiğinden...

1-0

Gerçekten de tarafların, ELO gibi tahtanın dışında kalan faktörleri göz ardı ederek, sonuna kadar kazanç mücadelesi içerisine girdikleri, harika bir parti. Unutmayın, *maçlar tahta başında kazanılır!*

Son köşemizde sizleri birer adet kombinezon – etüd ve mat problemi sorusuyla buluşturmuştum. Bu yeniliği gelenekselleştirmek adına, aşağıda 3 yeni soru karşınızda. Ama ilk önce geçtiğimiz soruların yanıtları...

Yanıtlar

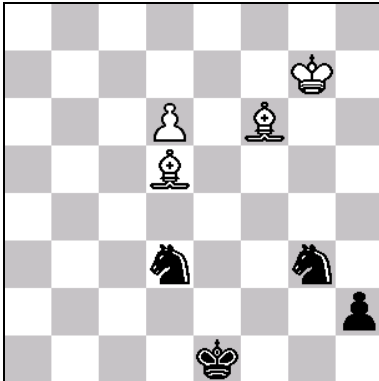
Etüd: 1 ♖c3 ♔c2 2 a5 ♕b3 3 a6! ♕c4+ 4 ♔e3 ♕xa6 5 ♖e4 (siyahlar zugzwang'ta kalmıştır).

Kombinezon: 1 f6!! ♕xg4 2 ♕xd5+ ♕e6! 3 ♕xe6+ ♔f8 4 fxg7+ ♔e7 5 ♕f6+!! ♔xe6 6 g8=♗+ ♔d7 7 ♗d8+ ♔c6 8 ♗e8+ 1-0 (A. Ivanov – Christiansen, 1996)

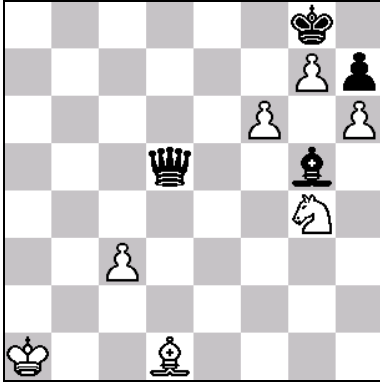
Mat Problemi: 1 ♕h3! (♗g4-♗c8 fikriyle) 1...a5! 2 ♗a6+!! (aynı ♗c8 fikrine farklı yoldan ulaşarak) ♔xa6 3 ♕c8#.

Yeni Sorular

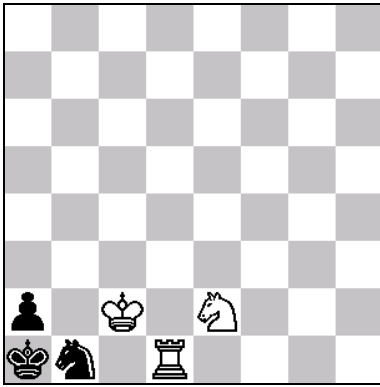
Etüd 2: Hamle beyazda.

Kombinezon 2: Beyaz oynar, berabere.

Mat Problemi: Beyaz oynar, 3 hamlede mat.

Türk Satranç'ının gerçek vitrini olan Türkiye Yaş Grupları Şampiyonası'na katılacak tüm satrançseverlere başarılar dilerim. Eminim ki her yıl olduğu gibi, kıyasıya mücadeleye içerisine giren sporcular, bu turnuvadan çok büyük tecrübeler kazanacaklar. Ama herşeyden önemlisi, yeni dostluklar, arkadaşlıklar edinecekler. TV kanallarında *'Bizi İzlemeye Devam Edin!'* sözünü sıkça duyarsınız. Ben *'Minikleri, Gençleri İzlemeye Devam Edin!'* diyeceğim.

Bir sonraki yazıda görüşünceye dek hoşçakalın, satrançla kalın!

Hazırlayan: FM Alper Efe ATAMAN